

UDVARI ISTVÁN

Sztripszky Hiador kapcsolata a szlovák tudomány és kultúra képviselőivel

Sztripszky Hiador szlovakisztikai tevékenysége, kapcsolata a szlovák művelődés képviselőivel feldolgozatlan.¹ Annak ellenére, hogy több szlovák nyelvű dolgozata, adatközlése² megjelent, s a tudós szlovák vonatkozásokban gazdag hagyatéka – irattára, levelezése, kéziratai, könyvtára a II. világháborút követően Szlovákiába került, összefoglaló írás nem született a témáról. A szlovák retrospektív bibliográfia készítése során szlovák szakemberek számba vették Sztripszky bibliográfiai hagyatékának szlovák vonatkozásait is, olyformán, hogy Sztripszky címleírásait legépelték,

¹ Sztripszky szlovák nyelvű dolgozatai Beloň Rusínsky néven jelentek meg. Ezt az írói álnevet Anton Baník, a Szent Adalbert Egyesület könyvtárosa adta Sztripszkynek, amikor az szlovák nyelvű cikket küldött el az Egyesületnek. A cikket Sztripszky Teodor Bieloň névvel jegyezte, s az általa megformált cím így hangzott: *Ruské a rumunské plody tlačiarne starej Trnavy*. L. Sztripszky dolgozatának Baník által javított eredetijét: Szlovák Nemzeti Könyvtár, Irodalmi Levéltár. Turócszentmárton, № 132. BI 20. Sztripszky a Rusínsky álnevet elfogadta, bár egyik levélben megjegyezte, hogy kissé művinek – mesterségesnek tartja. (Dr. Rusínský [így] – je to trochu kunštovné – umelé, ale za to nič nevadí. Nech bude tak!) Vö. Sztripszky levele A. Baníkhhoz. Budapest, 1935. április 2. Szlovák Nemzeti Könyvtár, Irodalmi Levéltár. Turócszentmárton, № 132 0 23.

² Beloň Rusínský (= Sztripszky Hiador), *Literárne nákrasy*. Budapest, 1940; Uő, *Ako pracujú páni slovníkari? Potreba írečitého slovenského slovníka*. *Slovenské noviny*. Budapest, 1939, číslo 25, 5–6, číslo 26, 5–7, číslo 27, 5–6, číslo 28, 10–11, číslo 29, 10–11, číslo 30, 9–10, číslo 31, 10–11, číslo 32, 10–11; Uő, *Z piesní slovenského l'udu v Novohrade*. *Slovenské noviny*. Budapest, 1939, číslo 24, 6; Uő, *Peter Pázmány a literatúra slovenská*. *Slovenské noviny*. Budapest, 1939, číslo 18, 2–3, číslo 19, 10–11, číslo 20, 2–3, číslo 22, 5–6; Uő, *Ešte dve neznáme Cithary (1686, 1707)*. *Cirkevné listy*. Liptovský Sv. Mikuláš, 51, 1937: 407–409, 420–422; Uő, *Historia Cithary z roky 1638*. *Cirkevné listy*. Liptovský Sv. Mikuláš, 52, 1938: 132–134, 145–147, 166–168, 192–193; Uő, *Kegeliusove duchovné premýšľovanie*. *Cirkevné listy*. Liptovský Sv. Mikuláš, 52, 1938: 7–8, 36–38; Uő, *Rukopisný spevník slovenský z roku 1689*. *Cirkevné listy*. Liptovský Sv. Mikuláš, 51, 1937: 28–30, 49–50, 66–68, 91–93, 113–114; Uő, *Trnavská univerzita v službe unionistickej idey*. In: *Pamiatke trnavskej univerzity 1635–1777*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1935: 241–257; Uő, *Vydanie Cithary z roku 1693*. *Cirkevné listy*. Liptovský Sv. Mikuláš, 51, 1937: 176–178; Sztripszky Hiador, *Vel'konočný koláč chudobného človeka*. *Rusínska l'udová povest' zo stolice Mármárošskej*. *Slovenské noviny*. Budapest, 26, 19. 4. 1911. 1–3.

sokszorosították, s a legfontosabb szlovákiai könyvtárakba kéziratként szétküldték.³ Rudolf Chmel Sztripszkynek két, Jozef Škultétyhoz írott levelét tette közzé szlovák fordításban.⁴ Vojtech Šarluška pedig Jozef Országhoz, Anton Baníkhoz s Daniel Rapantához írott egy-egy levelét publikálta, megfogalmazva azt a véleményét is, hogy Sztripszkynek helyet kellene biztosítani a *Szlovák Életrajzi Lexikon* (Slovenský biografický slovník) pótkötetében.⁵ Štefan Švagrovský szlovakisztikai szempontból értékes levelezésére irányítja rá a figyelmet.⁶

Sztripszky Hiador bibliográfust, néprajzkutatót és nyelvészt már indulásakor foglalkoztatták szlovák témák. Kolozsvári egyetemi hallgatóként, 1897-ben készítette el első szlovák vonatkozású írását, mely az Amerikába kivándorolt szlovákokról és ruszinokról szólt.⁷ Hlavaty István budapesti lelkész tanácsára 1917-ben, a Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának custosaként levélben⁸ fordul Oswald R. Ferenc szlovák íróhoz, szerkesztőhöz, s szlovák vonatkozású adatokat kért tőle *Petőfi a szláv népek irodalmában* című témájához. Konkrétan Matzenauer-Beňovsky Otto fényképét és 1893-ban megjelent *Lyrické básne* c. Petőfi-fordításkötetét kérte tőle. Kérését így indokolja: „Mindenesetre érdekes volna megösmerni Matzenauernek teljes Petőfi-fordítását, először nagy szabása miatt, másodsor összehasonlító tanulmányokat lehetne és kell tennem Hrdlička, Podhradský és Hviezdoslavnak fordításaival.”

Oswald nem tudott érdemi segítséget nyújtani Sztripszkynek, hanem azt javasolta neki, hogy forduljon a *Slovenské pohl'ady* szerkesztőjéhez, Skultéty Józsefhez.⁹ Sztripszky a szláv nyelvre fordított Petőfit akarja megismertetni a magyar közönséggel, s ehhez minden szláv nyelven megjelent Petőfi-fordítást meg kíván ismerni, „mindent amit a szlávok Petőfiről megfigyeltek és leírtak”.¹⁰

³ Vö. *Könyv és Könyvtár* XXI. Debrecen, 1998: 269–270. Vö. még V(endelín) J(an-kovič), Poznámky k bibliografickým prácam Hiadora Stripského a k ich slovenským vzťahom. *Knižnica* 1958: 71.

⁴ Rudolf Chmel, *Slovensko-mad'arské literárne vzťahy*. Bratislava, 1980: 341–344.

⁵ V(ojtech) Š(arluška), Zo zbierok Matice slovenskej. Odviate vetrom. Dr. Hiador Stripský (Sztripszky) – bibliograf, etnograf, literárny historik. H.S. A. Baníkovi; H.S. Danielovi Rapantovi; Jozefovi Országhovi. *Slovenské národné noviny* 1993, 46. sz., 14; *Slovenské národné noviny* 1993, 47. sz., 14.

⁶ Štefan Švagrovský, Rukopis cyrilského homiliára zo 17. storočia v Literárnom archíve Spolku sv. Vojtecha. *Studia Slovaca* 35, 2000: 1–4.

⁷ Vö. Угорські русини і словаки в Америці. *Житє і Слово* VI. Львів, 1897: 414–420.

⁸ A levél lelőhelye: Szent Adalbert Egyesület Irodalmi Levéltára. Tnava (Nagyszombat). Fasc. 158. № 10/16. Publikálva: *Könyv és Könyvtár* XXI. Debrecen, 1999: 148–151.

⁹ Skultéty József (Jozef Škultéty) lapszerkesztő, kritikus, nyelvész; a Matica slovenska igazgatója. Vö. *Világirodalmi Lexikon XIII*. Budapest, 1992: 236.

¹⁰ Sztripszky 1917-ben kelt magyar nyelvű levelei Skultétyhoz: Szlovák Nemzeti Könyvtár Irodalmi Levéltára. Turócszentmárton, № 49 AP 4; Publikálva: Rudolf Chmel, *Slovenské – mad'arské literárne vzťahy*. Bratislava, 1980: 341–344 (szlovák fordításban).

Egy, Skultétynek 1931-ben írott levelében¹¹ leírja, hogy 1927-ben kezdte el módszeresen a szlovák nyelv tanulását. E levél kulcsdokumentum Sztripszky szlovákisztikai tevékenységének megértéséhez. Levelében Sztripszky megemlíti, hogy személyesen eddig kétszer találkozott már Skultétyval, először 1911-ben, mikor a Nemzeti Múzeum custosaként meglátogatta őt Turócszentmártonban, másodszor pedig 1919 őszén Prágában, amikor a ruszin–szlovák határ kijelöléséről folyt ott a vita. S itt átadjuk a szót Sztripszkynek: „Azóta sok víz lefolyt a Dunán, s én időközben ruszinból szlovák lettem! Igaz, furcsa ügy, de azért valójában így van. Kárpátalja szerencsétlen viszonyai az új rezsim kezdetével úgy összekuszálódtak és összebonyolódtak, hogy nekem teljesen elment a kedvem attól, hogy ruszinul dolgozzak, sőt még attól is, hogy ehhez a maréknyi néphez tartozónak soroljam magam, amelyik határozott ideálok és célok nélkül maga sem tudja kicsoda-micsoda és örök gyermekségben csak mások nevetségének tárgyaként vegetál. Ebbe a zürzavarba nehéz nekem tollammal beavatkozni, ahol az egyik ruszinna, a másik oroszna, a harmadik autonómistának, míg a negyedik ukránnak nevezi magát, s emellett mindegyiknek megvan a maga különös nyelvtanai, törekvései, ami összességében olyan képet mutat, hogy ennek a népnek még saját nyelve sincsen! A kultúra terén végzett munka helyett éretlen gyermekek módjára csak veszekszenek egymással. Ha egyik vagy másik tábor oldalára állnék, ez azt jelentené számomra, hogy a többiek állandóan csépelnének engem, ezért inkább a félreállást választottam...”¹² De a lélek táplálékra vágyik. Mit tegyek? Véletlenül került kezembe az Ön könyve: 125 rokov zo slovenského života. ‘125 év a szlovák életből’. Elkezdtem olvasni... Így kezdtem el a szlovák nyelvet tanulmányozni 1927-ben...” Sztripszky szlovák nyelvtudását Bánk községben igyekszik tökéletesíteni, ahol két hónapot töltött el.¹³ Tervezett szlovákiai nyelvgyakorlásához Skultétytól, ill. a Matica slovenskatól szállás biztosítását kéri két hónapra. Sztripszky már e levelében is több XVIII. századi kéziratos szlovák szótár s néhány szlovák nyelvű oklevél általa történt felfedezéséről számolt be Skultétynak. Hirt ad arról is, hogy a budai egyetemi nyomda levéltárában gazdag szlovák vonatkozású iratanyag található.

Sztripszky a harmincas évek elején került kapcsolatba a nagyszombati Szent Adalbert Egyesülettel.¹⁴ 1991 decemberében az Egyesület által kiadott *Kultúra* c. folyóiratba bánki folklórgyűjtéséből küld el négy darabot. Ezekről azt írja, hogy ezek-

¹¹ Budapest, 1931. VII. 28. Lelőhelye: Szlovák Nemzeti Könyvtár, Irodalmi Levéltár. Turócszentmárton, № 49 AP 4.

¹² Sztripszky hasonlóan fogalmazott Csekey István professzornak 1940 júniusában írott levelében is. Vö. *Könyv és Könyvtár* XXI. Debrecen, 1991: 120–121.

¹³ Sztripszky később is megfordult Bánkon. Az 1931. évi Bánk községbeli gyűjtéséből két népdalt tett közzé. Vö. Z piesni slovenského ľudu v Novohrade. *Slovenské noviny* 1939; vö. még Szent Adalbert Egyesület Irodalmi Levéltára. Trnava (Nagyszombat). Fasc. 254. Fol. A. № 4; № 7.

¹⁴ A katolikus szlovákok 1870-ben alakult egyesületéről I. Hadrián Radvani, *Bibliografia vďdaní Spolku Sv. Vojtecha. 1870–1994*. Trnava, 1996; Vojtech Strelka, *Panteón dejateľov Spolku Svätého Vojtecha v Trnave*. Trnava, 1995.

ből az elsőt megjelentette ugyan Kollár,¹⁵ de rövidebb, csonka változatban, három pedig publikálatlan, ill. ismeretlen a szakirodalomban. Levelében további cikkek küldését ígéri, többek között öt Bernolák¹⁶ előtti szlovák szótár leírását, melyek közül az 1763-as Hadbavny-szótárból, ill. a hozzá mellékelt nyelvtanból idéz is.

Sztripszky a levélben megfogalmazza azt a véleményét, hogy az általa ismert kézíratos szlovák szótárak fényesen cáfolják azt a cseh kutatók által hangoztatott konjunkturális tételt, hogy Bernolák előtt szlovák irodalom nem létezett, s a szlovákok egyébként is kizárólagosan csak cseh nyelven írtak.¹⁷

1932 januárjában újabb cikket küld a *Kultúra*-nak, s kifejezi óhaját, hogy szívesen lenne a Szent Adalbert Egyesület tagja.¹⁸ Ugyanezen esztendő októberében írásban kötelezi magát, hogy 2000, azaz kétezer csehszlovák korona fejében budapesti könyvtárak anyaga alapján a Szent Adalbert Egyesületnek 100 gépelt oldalas összeírást készít, melynek kiadói joga az Egyesületet illeti meg.¹⁹ Az összeállítást Sztripszky 1934-re el is készítette, mert Pöstyényi Ján az Egyesület igazgatója ezen év júliusában elküldte számára az összeget.²⁰ Sztripszky több levelet váltott tehát Pöstyényi Jánval, továbbá Baník Antonnal az Egyesület könyvtárosaival.

Baník Anton hagyatéka a Matica slovenska Könyvtárának Irodalmi Levéltárába került. A hagyatékban több Sztripszky-levél, kézíratos, ill. gépiratos dolgozat, cikktörödékek stb. található, melyeket még Nagyszombatban Baník tanulmányozott.

Sztripszky hagyatéka 1946 tavaszán, közvetlenül a tudós halála után az akkori budapesti csehszlovák misszió keresztül Nagyszombatba került, a nagyszombati Szent Adalbert Egyesület Könyvtárába, majd Irodalmi Levéltárába, ahol töredékei ma is fellelhetők. A Szent Adalbert Egyesület az anyagi gondokkal küzdő, nyugdíjas kutatótól még életében megvásárolta a szlovák vonatkozású kézíratainak és könyveinek egy részét, azzal a feltétellel, hogy ezeket az Egyesület majd halála után veheti át. Sztripszky váratlan elhunytát követően a megélhetési gondokkal magára

¹⁵ Kollár Ján szlovák költő, író, néprajzkutató (1793–1852). Vö. *Világirodalmi Lexikon V–VI*. Budapest, 1979: 409–411.

¹⁶ Bernolák Anton szlovák nyelvtudós (1762–1813). Vö. *Világirodalmi Lexikon I*. Budapest, 1970: 867.

¹⁷ Sztripszky levele a *Kultúra* c. folyóirat szerkesztőségének. Budapest, 1931. december. Lelőhelye: Szent Adalbert Egyesület Irodalmi Levéltára. Trnava (Nagyszombat). Fasc. 278. № 270.

¹⁸ Sztripszky Hiador levele a *Kultúra* szerkesztőségének. Budapest, 1932. január 6. Lelőhelye: Szent Adalbert Egyesület Irodalmi Levéltára. Trnava (Nagyszombat). Fasc. 278. № 270; Sztripszky ez alkalommal a Konskő priezvisko. Literárny žart pre milovníkov slovenčiny c. cikkét küldte el a szerkesztőségnek, de az nem adott helyet az írásnak, mely aztán Sztripszky *Literárne nákrasy* c. könyvecskéjében jelent meg (Budapest, 1940: 43–50).

¹⁹ Osvedčenie. Budapest, 1932. október 6. Lelőhelye: Szent Adalbert Egyesület Irodalmi Levéltára. Trnava (Nagyszombat). Fasc. 483. № 337.

²⁰ Sztripszky Hiador levele Pöstyényihez. Velika Kumjata (Nagykomját). 1934. július 29. Lelőhelye uo. Fasc. 293. № 90/80.

maradt özvegye azonban az egész hagyatékot átadta Alexander Horák prelátusnak, a Szent Adalbert Egyesület elnökének, azzal a kikötéssel hogy a kiadó jogok őt, az özvegyet illetik meg. A hagyaték megszerzésének és gyors Csehszlovákiába történő elszállításának célja, Alexander Horák egyik levele szerint az volt, hogy az értékes gyűjtemény egészét biztosítsák a szlovák tudomány számára. Az anyag Nagyszombatba kerülését követően felmerült az is, hogy a Szent Adalbert Egyesületet meg nem illető magyar vonatkozású fondok kerüljenek vissza Budapestre.²¹

A Nagyszombatba került teljes Sztripszky-hagyaték első rendezője Ivan Panykevics prágai egyetemi docens, ukrainista nyelvész volt. A magyar nyelvet és kultúrát nem ismerő Panykevics az évtizedeken át szervesen épülő Sztripszky-írártarat módszertanilag egyáltalán nem helyeselhető módon három csoportra bontotta: magyar, szlovák és kárpátaljai ruszin részre. A hagyaték rendezésén 1946–1947-ben három hétig dolgozó Panykevics Alexander Horákhoz írott leveléből képet nyerhetünk Sztripszky írártáráról, melyet a hatvanas évek elején bekövetkezett viszonylag szakszerű feldolgozásáig és leltárba vételéig nyitott szekrényekben tároltak, a kölcsönbe adott iratokat nem dokumentálták. A hagyaték szerves egységét, sajnálatos módon, már Panykevics megbontotta, s az később egyre fogyott, folyamatosan kisebbedett, szétszóródott, sérült, jelentős része pedig eltűnt vagy kallódik valahol. Eltűnt vagy lappang Sztripszky kiterjedt levelezésének magyar, ruszin és ukrán nyelvű része. A Panykevics által jelzett ruszin és ukrán nyelvű, ill. tematikájú írártári anyagból szinte semmi sem található meg Nagyszombatban. A magyar nyelvű, ill. tematikájú hagyatékrész ma alig van képviselve. Hiányoznak a Panykevics által jelzett gép-, ill. kéziratos Sztripszky-dolgozatok.²² Az önzés és mohóság nyomán Nagyszombatba került teljes Sztripszky-hagyaték megcsonkulásában, szétszóródásában szerepet játszott annak rendkívül szakszerűtlen előzetes feldolgozása, de igazi oka talán mégis az volt, hogy a katolikus Szent Adalbert Egyesület tevékenységét 1948 után a csehszlovák hatalom erősen korlátozta, sőt egy időre bezárták az egyesület levéltárát, könyvtárát, ill. az utóbbit világi kezelésbe adták.

A Szent Adalbert Egyesület Irodalmi Levéltárában mára megőrződött töredékes Sztripszky-hagyaték bibliográfiai szempontból viszont teljesebb és értékesebb, mint amit a szakirodalom jelez.

Sztripszky Hiador özvegye 1957. március hó 6-án kelt levelében megrendítő tartalmú és hangnemű levélben fordul Baníkhhoz.²³ Az özvegyet 1951-ben Budapest-

²¹ Erről I. Szent Adalbert Egyesület Irodalmi Levéltára. Trnava (Nagyszombat). Fasc. 221. Fol. A. № 4; Fasc. 483. № 337.

²² L. Ivan Panykevics levelét Alexander Novákhoz. Lelőhelye: uo. Fasc. 221. Fol. A. № 4.

²³ Özv. Sztripszky Hiadorné levele A. Baníkhhoz. Budapest, 1957. március 6. Lelőhelye: Szlovák Nemzeti Könyvtár, Irodalmi Levéltár. Turócszentmárton, № 132 0 22. Publikálva: Udvari István, Adalékok Sztripszky Hiador pályakezdéséhez. Nagyszombati levéltári források alapján. In: Henzsel Ágota (szerk.), *Szabolcs-szatmár-beregi Levéltári Évkönyv* XV. Nyiregyháza, 2001: 303–323; № 132 0 22.

ről kitelepítették Heves megyébe, s hat keserves szenvedéssel teli esztendő után 1956 őszén sikerült visszajutnia Pestre, amikor a budapesti letelepedés már nem volt engedélyhez kötve. A mindenét elveszített, hontalanná vált, beteges, törődött asszony valószínűleg mit sem tudva a Szent Adalbert Egyesület kálváriájáról az Egyesülettől a férje által az annak 1945-ben küldött könyvek jogos árát kéri. Továbbá kéri Baníkot, hogy az érdeklődjön Nagyszombatban, a Szent Adalbert Társaságnál, „hogya 10 év alatt, a Sztipszky-féle tömérdek kéziratokból nem-e jött valami nyomtatás alá? mert a tudományos művek után a szerzői jog az özvegyet illeti törvényesen”.

Láttuk, Sztipszky Hiador küzdelmes életének még a Magyar Néprajzi Múzeumhoz köthető szakaszában (1909–1918) kapcsolatba került a szlovák művelődés és tudomány egyes képviselőivel. A két világháború között pedig több szlovák tudományos és kulturális műhellyel is kapcsolatokat ápolt. Levelezésében, dolgozataiban fellépett a csehszlovakizmus – a cseh és szlovák nemzet és nyelv egységének hazugságra épített elmélete ellen, s széles bázison alapuló bibliográfiai adatgyűjtésére támaszkodva tagadta a Csehszlovákiában akkor hivatalosnak minősülő tételt a szlovákok ezeréves elnyomásáról. Számos levelében és dolgozatában cáfolta a cseh tudományos körök által terjesztett konjunkturalis tételt, „hogya ezer évig itt nem történt semmi”. Sok könyvészeti adattal és több dolgozattal, magyarországi közgyűjteményekben készített fényképekkel s olykor értékes könyvek budapesti vásárlásával támogatta a szlovák nyelvi és kulturális autonómia kibontakozását a csehszlovakizmus béklyójából.

Sztipszky Hiador élete végéig dolgozott Szabó Károly *Régi Magyar Könyvtár* c. bibliográfiájának bővítésén, pótlásán és igazításán.²⁴ A kötethez tervezett előszavának egyik változatában így ír: „Ebben az 1912 évi pótkötetemben²⁵ 452 magyar nyelvű adalékot és 281 nem magyart tettem közzé olyanok gyanánt, mint amelyek Szabó két kötetében nincsenek meg. Ezzel Szabó számai 1793-ról 2245 magyar könyvre emelkedtek, a nemmagyaroké pedig 2452-ről 3185-re.

Ez a haladvány még ma is tart. A gyűjtést én 1912 után is folytattam mind nyomtatott forrásokból, mind pedig azzal, hogy szerény anyagi módomtól telhetően 15 esztendőn át lassankint beutaztam kis országunkat, fölkerestem a városi és egyházi könyvtárakat: Magyaróvár, Sopron, Pápa, Szombathely, Szentgotthárd, Zircz, Széjérvár, Kőszeg, Győr, Kalocsa, Veszprém, Pannonhalma, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Eger, Sárospatak és Miskolc városokban. A régi Felvidéken, ahol annyi sok könyv jelent meg, átvizsgáltam Pozsony, Nagyszombat, Lőcse, Késmárk, Podolin és Besztercebánya könyvtárait mindaddig, amíg a csehek 16 évi zavartalan beutazások után hirtelen megtagadták tőlem a vizumot, minden megokolás nélkül, így T(uróc) Szentmártonról (Matica Múzeum egyesület) már lemaradtam. Legnagyobb

²⁴ Udvari István, Sztipszky Hiador nagyszombati hagyatékának bibliográfiai vonatkozású adatai. *Könyv és Könyvtár* XXI. Debrecen, 1999: 265–284.

²⁵ Sztipszky Hiador, *Adalékok Szabó Károly Régi Magyar Könyvtár c. munkájának 1–2. kötetéhez. Pótlások és igazítások 1472–1711*. Budapest, 1912.

hálával tartozom ezek között a vendégszerető Zircznek, Debreczennek, és Pannónhalmának, ahol igazán bő aratásom volt. Munkámban igen nagy segítségemre volt Kecskemét poliglott tanára, *Hajnóczy Iván* dr. mind a gyűjtésben, mind a szerkesztésben.”²⁶

A bibliográfia nem valami mellékes, másodrendű foglalatosság volt Sztripszky munkásságában, hanem éppen a legfontosabb, s elsőrendű.²⁷ Lehetetlen hiánytalanul felsorolni Sztripszky segítőinek névsorát: Nagyszombatban a Szent Adalbert Egyesület tisztségviselői, Pozsonyban Vševlad Gajdoš, ferences apát, Liptószentmiklóson Ludovit’ Šenšel evangélikus esperes, Eperjesen Frenyó László evangélikus plébános, Kassán Hvozdiák Ján gimnáziumi tanár segítségét élvezte. E kérdés önálló vizsgálatot igényel. Tény, hogy ő is gazdagította a szlovák kultúrát. A Liptószentmiklóson kiadott *Cerkovné listy* hasábjain több cikket jelentetett meg a *Cithara Sanctorum*-ról vagy *Tranoscius*-ról, az evangélikusok régi énekeskönyvéről.²⁸ Pázmány Péter és a szlovák irodalom kapcsolatát úttörő dolgozatban vizsgálta. Úgy véli, hogy a tulajdonképpeni szlovák irodalom 1625-ben a *Rituale Strigoniense* c. könyvvel kezdődött. Érzékelteti, Pázmánynak is része volt abban, bár ő maga már nem érhetette meg, hogy a magyar nyelvű *Cantus Catholici* megjelenését (1650) követően pár év múlva, 1655-ben azt kinyomtatták szlovák fordításban is, s ugyanolyan címmel, mint a magyart. Pázmány *Kalauz*-ának két kéziratos szlovák nyelvű fordításával is megismerteti az olvasót.²⁹

Sztripszky, bár neve munkatársként nincs feltüntetve, aktívan részt vett Ján Hvozdiák *Szlovák-magyar és magyar-szlovák részletes szótár*-ának munkálataiban.³⁰

²⁶ Vö. *Könyv és Könyvtár* XXI. Debrecen, 1999: 278–279.

²⁷ Vö. Borsa Gedeon, Sztripszky Hiador. *A Könyvtáros* IX, 1959, 4. sz., 263–266; V(endelin) J(ankovič), Poznámký k bibliografickým prácam Hiadora Stripského a k ich slovenským vzťahom. *Knižnica* 1958: 70–77; Udvari István, Adatok Sztripszky Hiador munkásságáról. *Könyv és Könyvtár* XX. Debrecen, 1998: 67–97.

²⁸ Adatait l. *Könyv és Könyvtár* XX. Debrecen, 1998: 74.

²⁹ Peter Pázmány a literatúra slovenská. *Slovenské noviny*. Budapest, 1939, číslo 18, 2–3; číslo 19, 10–11; číslo 20, 2–3; číslo 22, 5–6; Pázmány Péter és a szlovák irodalom. *Új magyar múzeum* 2. k. 1. füz. 1943: 18–30.

³⁰ Ján Hvozdiák, *Zovrubný slovník slovensko-madarský a madarsko-slovenský*. Košice, 1933, Praha–Prešov, 1937.